

Alkotmánybíróság

Budapest

ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG	
Ügyszám: IV/ 0 1 7 6 2 - 4 / 2019	
Érkezett: 2019 DEC 0 6.	
Felügyelet:	Kezelőiroda:
Melléklet:	db

Tisztelt Alkotmánybíróság!

A Fővárosi Bíróság előtt 14.B.21/2005. szám alatt [REDACTED] a ellen **emberölés büntette** miatt folyamatban volt eljárásban a Fővárosi Bíróság 14.B.21/2005/31. szám alatti, a Fővárosi Ítéltábla 5.Bf.879/2005/9. szám alatti ítéletével jogerős ítélete, valamint a Kúria Bfv.II.296/2019/4. szám alatti végzése ellen a Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény 27. § alapján, §-a alapján a csatolt meghatalmazással igazoltan

alkotmányjogi panaszt

terjesztek elő, és kérem a T. Alkotmánybíróságot, hogy a fenti végzés, valamint az azok alapjául szolgáló ítéletek alaptörvény-ellenességét megállapítani és az Abtv. 43. §-ának megfelelően azokat megsemmisíteni szíveskedjék.

I. Előzmények

A Fővárosi Bíróság a 14.B.21/2005/31. szám alatti ítéletével [REDACTED] vádlottat bűnösnek mondta ki előre kitervelten, nyereségvágyból és különös kegyetlenséggel elkövetett **emberölés büntettében** (a Büntető törvénykönyvről szóló 1978. évi IV. tv. 166. § (1) bekezdés, (2) bekezdés a), b) és d) pont). Ezért őt **életfogytig tartó fegyházbüntetésre** és 10 és közügyektől eltiltásra ítélte azzal, hogy feltételes szabadságra legkorábban 30 év elteltével bocsátható. Rendelkezett továbbá kényszergyógykezelés elrendeléséről, az előzetes fogvatartás beszámításáról, valamint egy korábbi ítélettel kiszabott szabadságvesztés végrehajtásának elrendeléséről.

A másodfokon eljáró Fővárosi Ítéltábla az 5.Bf.897/2005/9. szám alatti ítéletével az elsőfokú ítéletet [REDACTED] vádlott tekintetében **helybenhagyta** azzal, hogy az elrendelt felfüggesztet szabadságvesztés, azaz a végrehajtani rendelt szabadságvesztés nem hajtható végre.

A bíróság jogerős ügydöntő határozata ellen eljárási szabálysértésekre hivatkozással előterjesztett **felülvizsgálati indítványt** a Kúria a Bfv.II.296/2019/4. szám alatti végzésével 2019. július 17. napján **elutasította**.

A Kúria indoklása szerint a nyomozás során elkövetett eljárási szabálysértések miatt nincs helye felülvizsgálatnak. Azok olyan (ún. relatív) eljárási szabálysértést valósítanak meg, amelyek kívül esnek a Be. 649. § (2) bekezdés d) pontjában tételesen meghatározott és felülvizsgálat alapjául szolgáló eljárási szabálysértések körén.

II. A panasz indoklása

Indoklásként előadom, hogy a Kúria fenti végzése, valamint az annak alapjául szolgáló ítéletek sértik az **Alaptörvény XXVIII. cikkének (3) bekezdését**, mely szerint „**a büntetőeljárás alá vont személynek az eljárás minden szakában joga van a védelemhez**”.

Az alább kifejtettek szerint megállapítható, hogy [REDACTED] vádlott esetében a **védelemhez való alapjog az eljárás során több alkalommal sérült**.

Fenti döntéseket nyilvánvalóan érdemben befolyásolta az a tény, hogy [REDACTED] **védelmét** az eljárás nyomozati szakában **gyakorlatilag nem látta el védő**, és az így felvett gyanúsítottai vallomások, az így rögzített bizonyos kijelentések, illetve a védő hiánya folytán elmaradó szükségszerű nyilatkozatok képezték az ítéleti tényállás alapját.

Megállapítható tehát, hogy az ítéleti tényállás alapját jogellenesen, azaz az **Alkotmányba/Alaptörvénybe ütköző módon beszerzett bizonyítékok képezik**, ebből kifolyólag maga az ítélet, illetve a Kúria végzés is sérti az Alaptörvény rendelkezéseit.

Álláspontom szerint jelen panasz elbírálásakor azt kell vizsgálni, hogy az eljárás lefolytatásakor hatályos **1998. évi XIX. tv. (a továbbiakban: Be.)** rendelkezéseit betartotta-e maradéktalanul az eljáró nyomozó hatóság, illetve bíróság.

A magyar jogrendszerben a védelem alapelvét korábban maga az Alkotmány, jelenleg az Alaptörvény határozza meg, amikor kimondja, hogy a büntető eljárás alá vont személyeket az **eljárás minden szakaszában megilleti a védelem joga**.

Nemzetközi szinten az emberi jogok és alapvető szabadságok védelméről szóló egyezmény (a továbbiakban: Egyezmény) 6. cikke szerinti tisztességes eljárás egyik fontos követelménye, hogy **a bűncselekménnyel gyanúsított személynek joga és lehetősége legyen védekezni a vád ellen**. Az Egyezmény meghatározza, hogy „minden bűncselekménnyel gyanúsított személynek joga van - legalább - arra, hogy személyesen vagy az általa választott védő segítségével védekezhessék, és ha nem állnak rendelkezésére eszközök védő díjazására, amennyiben az igazságszolgáltatás érdekei ezt követelik meg, hivatalból és ingyenesen rendeljenek számlára ügyvédet.”

Az **Alkotmánybíróság a 25/1991. (V.18.) AB határozatában** a védelemhez való jog kapcsán az alábbiakat fejté ki: „A **védelemhez való jog alkotmányos büntetőeljárási**

alapelve az eljárás egész menetében számtalan részletszabályban ölt testet. A védelemhez való jog a büntetőeljárás alá vont személy azon jogaiban, illetve a hatóságok azon kötelezettségeiben realizálódik, amelyek biztosítják, hogy a vele szemben érvényesített büntetőjogi igényt megismerje, arról álláspontját kifejtthesse, az igénnyel szembeni érveit felhozhassa, hatóságok tevékenységével kapcsolatos észrevételeit és indítványait előterjeszthesse, továbbá védő segítségét vehesse igénybe. A védelemhez való jog tartalmát képezi a védők azon eljárási jogosítványai, illetve a hatóságok azon kötelezettségei, amelyek részéről a védelem ellátását lehetővé teszi.”

A **Be. 5. § (1) bekezdése** általánosságban utalt arra, hogy a **terheltet megilleti a védelem joga**, míg a **(3) bekezdés** részletezte, hogy ez magában foglalja mind a terhelt személyes védekezésének a lehetőségét, mind a terhelt érdekében eljáró **védő útján ellátott védelmet is**.

A védelemhez való jog nemcsak az Egyezményben, az Alkotmányban és az Alkotmánybíróság határozataiban, hanem a hatályos büntetőeljárási rendszer egészében is érvényesül.

Az **eljáró hatóságok a védelem jogának kötelesek érvényt szerezni**. E jog megsértése vagy korlátozása az ügy érdemi elbírálására jelentős súlyú befolyással rendelkező eljárási szabálysértés és a **legsúlyosabb esetekben az ügydöntő határozat feltétlen hatályon kívül helyezését eredményezi**. Ez a helyzet akkor, ha tárgyalást olyan személy távollétében tartották meg, akinek a részvétele a törvény értelmében kötelező.

A **Be 46. §-a** tág körben meghatározza azon eseteket, amikor a **védői részvétel az eljárás egészében kötelező**. Ez azt jelenti, hogy mielőtt az itt felsorolt körülmények bármelyike az eljárás során előáll, és a terheltnek nincs védője, lehetőséget kell adni részére védő meghatalmazására, illetve ennek hiányában számára védőt kell kirendelni.

Ezekben az esetekben a **védő eljárása a kötelező védelmi ok felmerülésétől kezdve az eljárás egészében kötelező**.

A törvény rendelkezik a védő kirendelésének eseteiről is. A védő kirendelésének kötelező esete, ha a védelem kötelező voltát a Be. 46. §-a kifejezetten előírja és a terheltnek nincs meghatalmazott védője.

Fogva lévő terheltnél – ahol a gyors kihallgatás és az érdemi vallomástétel joga garanciális jelentőségű - már az **előtt biztosítani kell a védő eljárásának érdemi lehetőségét**.

Annak érdekében, hogy a védelemhez való jog tényleges gyakorlásához elengedhetetlen minimális információk mind a terhelt, mind a védő részére rendelkezésre álljanak, a **terheltet tájékoztatni kell védőjének nevről és elérhetőségéről**. Mivel fogva lévő vádlott esetében a védő szerepe és eljárása elsődleges, ebben az esetben a **védőt nemcsak a terhet védelmére való kirendeléséről, hanem fogvatartásának helyéről, valamint kihallgatásának helyről**

és idejéről tájékoztatni kell. Előbbi a kihallgatást megelőző kapcsolatfelvétel, utóbbi pedig a kihallgatáson való tényleges megjelenés lehetőségének biztosítását szolgálja.

A gyanúsítottat a védelemhez való jogosultságának gyakorlati érvényesülése érdekében a részletes kihallgatását megelőzően figyelmeztetni kell a védőválasztási, illetve a védő kirendelésére vonatkozó kezdeményezési jogára. Utóbbi tekintetében ugyanis, ha a védelem kötelező és a gyanúsítottak nincs meghatalmazott védője, valamint ha ugyan nem kötelező a védelem, de a terhelt védő kirendelését kéri, **a védő kirendelését a törvény a hatóság feladatává teszi.**

A törvény rendezni kívánja annak a két szabálynak az egymáshoz való - elsődleges és időbeli - viszonyát, mely szerint egyfelől a terheltnek joga van az eljárás bármely szakaszában és azokon belül is bármely időponttól kezdve védőt meghatalmazni, másfelől **a hatóságnak kötelező védelem esetén védelmet kell biztosítani.** Ennélfogva a gyanúsítás közlése után a gyanúsítottat kötelező védelem esetén arra is figyelmeztetni kell, hogy ha három napon belül nem hatalmaz meg védőt, akkor a hatóság hivatalból rendeli ki a számára. Ha a gyanúsított a figyelmeztetésre úgy nyilatkozik, hogy nem hatalmaz meg védőt, akkor **a hatóságnak kötelessége haladéktalanul intézkedni a védő kirendelése iránt.**

Az őrizetbe vett vagy egyébként fogva lévő gyanúsított védelme kötelező, továbbá ebben az esetben nem alkalmazható, hogy a terhelt védővel kapcsolatos döntésére figyelemmel 3 napig védő nélkül maradjon. **Ha a terheltet fogva tartják, úgy ez esetben a védőt legkésőbb a terhelt első kihallgatásáig ki kell rendelni. Joga van arra hogy az első kihallgatása előtt a védővel a kapcsolatot felvegye, és a kihallgatás előtt vele érintkezzen.** [Be.46. § a) pont; 43. § (3) bek. a) pont; 48. § (1) bek.; 184. § (3) bek.]

A védelem jogának kérdésével részletesen foglalkozik az Alkotmánybíróság is a **8/2013. (III.1.) AB határozatában.**

Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az **Alaptörvény XXVIII. cikk (3) bekezdéséből** fakadó alkotmányos követelmény, hogy a terhelt érdekében **kirendelt védőt** a terhelti kihallgatás helyéről és időpontjáról **igazolható módon**, olyan időben **értesítsék**, hogy a kirendelt védőnek **lehetősége legyen** az eljárási törvényben foglalt **jogait gyakorolni és a terhelti kihallgatáson részt venni.** Ilyen értesítés elmaradása esetén a terhelt vallomása bizonyítékként nem értékelhető.

Az Alkotmánybíróság által vizsgált ügyben az őrizetbe vétellel egyidejűleg védőt rendelt ki, azonban a védőt a terhelti kihallgatás tervezett időpontjáról igazolható módon nem értesítette. A Be 43. § (2) bekezdés c) pontjában foglalt terhelti jogot sértette, amely szerint **a terhelt jogosult arra, hogy megfelelő időt és lehetőséget kapjon a védekezésre való felkészülésre.**

A vizsgált ügyben a törvénytörvény megállapította, hogy az indítványozót a terhelti kihallgatásának kezdetekor a Be. 117. § (2) bekezdésében foglalt jogokra a nyomozó hatóság

részletesen figyelmeztette, így többek között az indítványozó figyelmét felhívta arra is, hogy érdekében védőt rendeltek ki, aki azonban a gyanúsítottként történő kihallgatásán nem vesz részt. Az indítványozó a kirendelt védő személyét elfogadta, és vallomásmegtagadási jog ismeretében, önként döntött úgy, hogy mégis vallomást tesz. A törvényszéki ítélet azt állapította meg, hogy a kirendelt védő a terhelti kihallgatás tervezett helyéről és időpontjáról történő értesítésének elmaradása nem olyan súlyú eljárásjogi jogkorlátozás, amely a terhelti vallomásnak a bizonyítékok köréből történő kirekesztését indokolná.

Az indítványozó a törvényszéki ítélet alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését kezdeményezte. Az Alaptörvény XXVIII. cikk (3) bekezdésében foglalt **védelemhez fűződő**, és ezzel összefüggésben az Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdésében foglalt **tisztességes eljáráshoz való jog sérelmét okozta**, hogy a nyomozó hatóság a panaszos érdekében **kirendelt védőt nem tájékoztatta az első terhelti kihallgatás tervezett időpontjáról**. Az indítványozó álláspontja szerint az Alaptörvényben biztosított védelemhez fűződő jog egyfelől a terhelti védekezés egyes jogosítványait, másfelől pedig **egy olyan személy közreműködéséhez való jogot jelent, aki mindazoknak az ismereteknek a birtokában van, amelyek a büntetőeljárásban a terhelti jogok hatékony érvényesítéséhez szükségesek**. A védelemhez való jog megfelelő érvényesülése egyúttal **a büntetőeljárás törvényességének is garanciája**. A kirendelt védőt a kirendelő határozatban tájékoztatni kell a terhelt fogva tartásának helyéről, valamint kihallgatásának tervezett helyéről és idejéről. Jelen büntető ügyben **a kirendelt védőnek nem is lehetett tudomása** a panaszossal szemben foganatosított **eljárási cselekményről**, ebből következően a kirendelt védő **nem gyakorolhatta** a Be. 50. §-ában biztosított **jogait**, így a terhelti kihallgatáson nem jelenhetett meg, a panaszossal előzetesen nem tudta felvenni a kapcsolatot, illetve nem tudod számára felvilágosítást nyújtani a védekezés törvényes eszközeiről, illetve az eljárási jogairól.

A cselekmény tényállásának megállapítása során az alapjogok megsértésével beszerzett terhelti vallomást is értékelték. **A nyomozó hatóság törvénysértése** a védelmez fűződő jogot oly fokban csorbította, hogy **a terhelt eljárási jogainak lényeges korlátozását eredményezte**, így a Be. 78. § (4) bekezdésében foglaltaknak megfelelően **a vallomást nem lehetett volna bizonyítékként értékelni**. Abból, hogy a bíróság a terhelt vallomását nem rekesztett ki a bizonyítékok köréből, a törvényszéki ítélet alaptörvény-ellenességére lehet következtetni.

Az Alaptörvény XXVIII. cikk (3) bekezdése alapján a büntetőeljárás alá vont személynek az eljárás minden szakaszában joga van a védelemhez.

A Be. 46. § alapján a büntetőeljárásban védő részvétele kötelező, ha a terheltet fogva tartják.

A terheltet a kirendelést követően tájékoztatni kell a védő személyéről és elérhetőségéről. A védőt legkésőbb a terhelt első kihallgatásáig ki kell rendelni. A kirendelő határozatban a

védőt tájékoztatni kell a terhet fogva tartásának helyéről, valamint kihallgatásának tervezett helyéről és idejéről.

A Be. 78. § (4) bekezdése szerint **nem értékelhető bizonyítékként** az olyan bizonyítási eszközből származó tény, amelyet a (...) nyomozó hatóság (...) a résztvevők **eljárási jogainak lényeges korlátozásával** szerzett meg.

A Be. 117. § (2) bekezdése alapján a figyelmeztetést, valamint a **terheltnek a figyelmeztetésre adott válaszát jegyzőkönyvbe kell venni**. A figyelmeztetés és figyelmeztetésre adott válasz jegyzőkönyvezésének **elmaradása esetén** a terhelt vallomása **bizonyítási eszközként nem vehető figyelembe**.

A Be. 179. § (4) bekezdése szerint a gyanúsított kihallgatásáról a nyomozó hatóság olyan időben köteles intézkedni, hogy a **terhelt megfelelő időt és lehetőséget kapjon a védekezésre való felkészülésre**.

Az Alkotmánybíróság figyelemmel volt arra is, hogy bűnügyi nyomozások során számos alkalommal fordul elő, hogy az **éjjeli órákban** bűnügyi őrizetbe vett és kihallgatott terhelt részére a kirendelt védőt a nyomozóhatóság **telefax útján**, úgy értesíti, hogy a védő **nyilvánvalóan csak a következő munkanap reggeli óráiban**, már a terhelti **kihallgatás foganatosítását követően értesül** az eljárási cselekményről. Az ilyen jellegű nyomozó hatósági mulasztások elszaporodottsága miatt a jelen alkotmányjogi panaszhoz szorosan kapcsolódó kérdést az Alkotmánybíróság alapvető alkotmányjogi jelentőségűnek értékelte. Az Alkotmánybíróság az érdemi eljárás során megválaszolandó alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdésnek elsősorban azt tekinti, hogy összhangban áll-e az alaptörvénnyel, ha a **nyomozást folytató hatóság nem teremti meg annak lehetőségét, hogy a büntetőeljárásban kirendelt védő az eljárási törvényben foglalt jogait ténylegesen gyakorolhassa**.

A strasbourgi székhelyű **Emberi Jogok Európai Bírósága** (a továbbiakban: Bíróság) által kiépített követelményrendszernek megfelelően a **védő igénybevételének jogát és lehetőségét már a büntetőeljárás kezdeti szakaszától kezdődően szükséges biztosítani** (Imbrioscia kontra Svájc, 13972/88.; 1993. november 24.; § 36; megerősítve: Margus kontra Horvátország, 4455/2010.; 2012. november 13.; §50.)

Az alkotmányjogi panasszal kifogásolt nyomozásban bűnügyi őrizetbe vett terhelt részére kirendelt védőnek a kihallgatás időpontjáról és helyszínéről történt igazolt értesítése elmaradt.

A nyomozó hatóság nem biztosította a terhelt érdekében kirendelt védő jelenlétét. Részére védőt rendelt ki, azonban a terhelt érdekében kirendelt védőt a kihallgatás időpontjáról és helyszínéről igazolható módon nem értesítette. A **védő így azért nem tudott jelen lenni a kihallgatáson**, mert a Be. 48. § (1) bekezdésében foglalt kötelező rendelkezése ellenére **nem**

értesítették annak időpontjáról és helyszínéről. A mulasztás sérti a védelemhez fűződő jogot.

A terheltnek az Alaptörvény XXVIII. cikk (3) bekezdésében elismert joga, hogy a bűnügyben eljáró hatóságok **igazolt módon biztosítsák** annak lehetőségét, hogy a terhelt kihallgatásán az érdekében **kirendelt védő jelen lehessen**, és a terhelttel a kapcsolatot felvehesse, valamint az eljárási törvényben biztosított egyéb jogait gyakorolhassa. E lehetőség biztosításának **hiánya** a terheltnek az Alaptörvény XXVIII. cikk (3) bekezdésében foglalt **védelemhez fűződő jogát sérti**.

Megállapítható, hogy a nyomozó hatósági dominancia mellett, a terhelt számára idegen és izolált környezetben folytatott **kihallgatása során a terhelt kiszolgáltatottá válhat**. Kiszolgáltatottságát növeli, ha a **fogva tartása miatt a külvilágtól tartósan el van zárva**. A kiemelt jelentőségű eljárásokban önmagában a **bűncselekmény tárgyi súlya**, és a bűncselekmény elkövetésének megállapítása esetén **kiszabható büntetés nagysága fokozza a** terhelt kiszolgáltatott helyzetét.

A **vallomások önkéntességéről** abban az esetben lehet meggyőződni, a nyomozást folytató hatóságok **igazolják, hogy a terheltet védő eljárásjogi garanciáknak érvényt szereztek**.

A gyanúsított kihallgatás megkezdésekor két kiemelten fontos, garanciálisnak minősülő rendelkezéssel ellensúlyozza a terhelt e kiszolgáltatott helyzetét.

A Be. 5. § (3) bekezdése és a 179. § (3) bekezdése alapján a törvény biztosítja a védő igénybevételéhez való jogot, amely szerint a kihallgatás kezdetekor a terhelt figyelmét szükséges felhívni arra, hogy védőt választhat, illetőleg idő kirendelését kérheti. A terheltet arról is szükséges tájékoztatni, hogy amennyiben a védő részvétele kötelező, és védőt nem hatalmaz meg, úgy az eljáró hatóság védelme ellátása érdekében védőt rendel ki. A Be. 48. § (1) bekezdése előírja, hogy ha a terheltet fogva tartják, akkor **a védőt legkésőbb a terhelt első kihallgatásának időpontjáig ki kell rendelni és szükséges tájékoztatni** a terhelt fogva tartásának helyéről, illetve a kihallgatás tervezett időpontjáról és helyszínéről.

A terhelti kihallgatásokon **a védő személyes jelenléte biztosítja az eljárási szabályok megtartását**. Ezért a védők jelenlétének legfontosabb funkciója az, hogy képes garantálni a **terhelti vallomás önkéntességét**.

A védelemhez fűződő alkotmányos alapjog azt követeli meg a bűnügyekben eljáró hatóságoktól, hogy **biztosítsák az alapjogban rejlő részjogosítványok hatékony érvényesülését**. Az Alkotmánybíróság 209/B/2004. AB határozatával összhangban alkotmányosan igazolható korlátozása a védelem jogának, hogy a védő megjelenésének hiánya nem akadályozza a terhelti kihallgatás foganatosításának. A védői jelenlét hiánya azonban **csak abban az esetben egyeztethető össze a védelemhez fűződő joggal, ha a nyomozást folytató hatóság képes igazolni, hogy kellő időben megtette mindazokat az**

intézkedéseket, amelyek alapján a védőnek lehetősége lett volna részt venni a kihallgatáson. Ellenkező értelmezés esetén ugyanis e jog tényleges gyakorolhatósága lehetetlenülne el, amely mind a terhelt védő igénybeviteléhez való jogát, mint a védő saját jogainak gyakorlását kiüresíti.

Összeegyeztethetetlen ezért a védelemhez fűződő jog hatékony érvényesülésével, ha a terhelt érdekében kirendelt védő **nem tud arról**, hogy védencét pontosan **hol és mikor hallgatják ki**, ebben az esetben ugyanis a kirendelt védőnek **lehetősége sincs a kihallgatáson megjelenni**, védence ügyét megismerni, a kapcsolatot vele felvenni, illetve az eljárási törvényben meghatározott egyéb feladatait ellátni.

Számos esetben fordul elő, hogy a nyomozó hatóság az éjjeli órákban bűnügyi őrizetbe vett és kihallgatott terheltnek részére a kirendelt védőt telefax útján, úgy értesíti, hogy a védő nyilvánvalóan csak a következő munkanap reggeli óráiban, már a terhelti kihallgatás foganatosítását követően értesül az eljárási cselekményekről. Ilyen esetekben a kirendelt védő ugyan formálisan kap értesítést a kihallgatás tervezett időpontjáról és helyszínéről, azonban az értesítés módja és ideje miatt ténylegesen még sincsen lehetősége a kihallgatáson megjelenni és az eljárási törvényben meghatározott feladatait teljesíteni. Az Alkotmánybíróság megállapítja, hogy a védelemhez fűződő joggal az sem fér össze, ha védőt olyan időpontban tájékoztatják a kihallgatás helyszínéről és időpontjáról, hogy ténylegesen már nincs lehetősége azon részt venni, és az eljárási törvényben meghatározott feladatait ellátni. A nyomozó hatóság ilyen értesítéseket követően foganatosított terhelti kihallgatásai ebből következően nem egyeztethetők össze az Alaptörvény XXVIII. cikk (3) bekezdésében foglalt védelemhez fűződő jog hatékony érvényesítésével.

A Polgári és Politikai Jogok Nemzetközi Egyezségokmányának 14. és 15. cikkei tartalmazzák a tisztességes eljárásra vonatkozó rendelkezéseket. Az Egyezségokmány ellenőrző mechanizmusának keretében az ENSZ Emberi Jogi Tanácsa 2010. november 16. napján kelt, CCPR/C/HUN/CO/5. számon észrevételt fogalmazott meg Magyarország tekintetében. A védelemhez fűződő jog érvényesülésének vizsgálata során az észrevétel 13. pontja éppen arra hívja fel Magyarországot figyelmét, hogy a jogi segítségnyújtás biztosítása még mindig hiányos, és ajánlása szerint szükséges lenne megteremteni azokat a feltételeket, amelyek minden szabadságától megfosztott személynek garantálnák a tényleges jogi segítséget.

A Bíróság elsőként az Artico kontra Olaszország ügyben határozta meg, hogy a nemzeti hatóságoknak a védelemhez fűződő jog érvényesítése körében milyen szerepet szükséges játszaniuk. A Bíróság itt ismételten hangsúlyozta, hogy az Egyezmény célja nem az, hogy az emberi jogokat elméletben vagy csak látszat kedvéért biztosítsa, hanem az, hogy garanciaként szolgáljon e jogok gyakorlat és hatékony érvényesülése tekintetében. Éppen ilyen okból a bűnügyi hatóságok önmagában a védő kirendelésével még nem tekinthetik teljesítettnek az Egyezményben biztosított jog érvényesítését. A hatóságoknak szükséges arról is meggyőződniük, hogy a kirendelt védőnek lehetősége van-e arra, hogy tényleges

jogi segítséget nyújtson annak, akinek érdekében kirendelték. Kétségtelen, hogy a bünygyi igazságszolgáltatásban eljáró hatóságok nem tehetők felelőssé a kirendelt ügyvéd hanyag magatartásáért vagy mulasztásaiért. Ugyanakkor a hatóságok felelősek azért, hogy lépéseket tegyenek a panaszos számára biztosított jogok tényleges és hatékony érvényesítése érdekében (Artico kontra Olaszország, 6694/74. 1980. május 13., § 33., § 36.)

A Bíróság többek között azért állapított meg egyezményisértést a **Panovits kontra Ciprus** ügyben, mert a nyomozó hatóság a **panaszos első kihallgatását a védő igénybevételehez való jog biztosítása nélkül foganatosította**, és ez a gyanúsított vallomás később végzetesen **meghatározta a védekezés lehetőségeit**, illetve a panaszos elítéléséhez **jelentős bizonyítékként szolgál**. A Bíróság elvi álláspontja szerint kényszerítő ok hiányában a védelemhez való jog korlátozásának minősül, ha a terhelt rendőrségi kihallgatásán nem vesz részt védő (Panovits kontra Ciprus 4268/04.; 2008. december 11., § 66., §§ 73-76., megerősítve Adamkiewicz kontra Lengyelország 54729/00.; 2010. március 2. § 88.)

A fent hivatkozott alkotmányjogi panasszal érintett bünygyben a nyomozást folytató Soproni Rendőrkapitányság **sem tudta igazolni, hogy a fogvatartott terhet érdekében kirendelt védőt a kihallgatás tervezett időpontjáról és helyszínéről értesítette volna**. A rendőrség tehát nem teremtette meg annak lehetőségét, hogy a védő jelen lehessen annak a fogva tartott terheltnek a kihallgatásán, akinek érdekében kirendelték.

Az **Alkotmánybíróság** megállapította, hogy a védő igénybevételehez fűződő jog hatékony elősegítése, így a védőnek a nyomozati cselekményekről kellő időben és módon történő értesítése az **Alaptörvény XXVIII. cikk (3) bekezdésében foglalt védelmet fűződő jog** oltalma alatt álló, és feltétlen érvényesítését kívánó büntetőeljárési garancia. Az Alaptörvény XXVIII. cikk (3) bekezdéséből fakadó alkotmányos követelmény, hogy a büntetőeljárársban terhelt érdekében kirendelt **védőt a terhelti kihallgatás helyéről és időpontjáról igazolható módon, olyan időben értesítsék, hogy a kirendelt védőnek lehetősége legyen az eljárási törvényben foglalt jogait gyakorolni és a terhet kihallgatása részt venni**. Az **ilyen jellegű értesítés elmaradása esetén a terhelt vallomása a büntetőeljárás későbbi szakaszaiban bizonyítási eszközként nem értékelhető és nem vehető figyelembe**.

[REDACTED] **vádlottnak** a nyomozati szak során **nem volt lehetősége a védője jelenlétében vallomást tenni**, valamint gyakorlatilag nem volt lehetősége a védőjével érdemi védekezés egyeztetésére sem.

Az eljárás irataiból megállapítható, hogy a vádlottnak a nyomozati szakban **gyanúsítottként történő kihallgatásain védő** (és nem csak hogy a védője személyesen nem, de helyettes sem) **nem vett részt**, így kizárták a gyanúsítottat abból az alapvető jogának gyakorlásából, hogy védőjével a kihallgatása előtt, illetve annak során konzultáljon.

Ugyanakkor **nem igazolta a nyomozó hatóság** azt sem, hogy az Alkotmánybíróság és a Bíróság által fent előírt módon **megtörtént-e a védő értesítése** az első, 2004. február 28.

napján fogatosított kihallgatás, valamint a 2004. február 29. napján (az első kihallgatást követően közvetlenül) fogatosított folytatólagos kihallgatás előtt, illetve a védőnek ténylegesen volt-e lehetősége a kihallgatáson megjelenni, valamint annak fogatosítása előtt védece részére jogi segítséget nyújtani.

Azokban az esetekben, amikor a védő az **értesítése ellenére sem gondoskodott helyettesről** (annak ellenére sem, hogy a kihallgatás előtt egy héttel értesítették), nyilvánvalóan a védőt terheli a felelősség, ugyanakkor a nyomozó hatóság **nem minden esetben nyilatkoztatta** [REDACTED] **arra, hogy a védő távollétében is kíván-e vallomást tenni.** Ennek a figyelmeztetésnek az elmaradása, illetve a jegyzőkönyvből való hiánya okán az érintett vallomást **bizonyítékként nem lehetett volna értékelni.** Márpedig pl. a 2004. október 6. napján fogatosított gyanúsított kihallgatás jegyzőkönyvét később a bíróság bizonyítékként értékelte, mint ahogy - szintén a védőre vonatkozó nyilatkozat hiányában - [REDACTED] ugyanezen a napon felvett gyanúsított vallomását és a helyszíni kihallgatásának jegyzőkönyvét is terheli bizonyítékként értékelte.

A gyanúsított kihallgatásokon túl az **előzetes letartóztatás tárgyában tartott üléseken** [REDACTED] terhelt védelmében szintén **egyetlen alkalommal sem volt jelen védő.**

Az **óvadék elfogadása tárgyában** 2004. július 16. napján megtartott ülésen felvett jegyzőkönyv tartalmazza, hogy az ülés előtt is csak a védőjének titkárnővel tudott beszélni, majd ezt követően a kirendelt védő meg sem jelent az ülésen.

A nyomozati iratokból megállapítható, hogy az **új védő kirendelésére** az utolsó folytatólagos kihallgatást és az **iratismertetést megelőző napon került sor,** így a gyanúsított és védője között érdemi felkészülésre szintén nem biztosított kellő időt a nyomozó hatóság.

A **nyomozás iratainak megismeréséről** felvett jegyzőkönyvből kitűnik, hogy a 12 óra 50 percig tartó nyomozati cselekményen a kirendelt védő 12.00 órakor jelent meg. Mindezek alapján megállapítható, hogy [REDACTED] terhelt az eljárás **nyomozati szakában mindössze** a vele szemben fogatosított **nyomozati cselekmények utolsó 50 percében rendelkezett ténylegesen védővel,** azaz ekkor nem csorbult a védelemhez való joga. Akkor, amikor már érdemi nyilatkozatot a terhelt nem tett, gyakorlatilag érdemi nyomozati cselekmény már nem zajlott.

A védelemhez való jogot, annak tényleges megvalósulását sértette az a körülmény, hogy a **terhelt a kirendelt védőjével először csak** a védőcserét követően, a fent említett **iratismertetésen találkozott** első alkalommal. Korábban sem nyomozati cselekmény fogatosításakor, sem előzetes letartóztatás tárgyban tartott ülésen, de még csak **ügyvédi beszélőn sem találkozott.** Védőjével csupán telefonon, mindössze 2 vagy 3 alkalommal tudott beszélni, de az ügyről telefonon érdemben akkor sem tudtak konzultálni.

Fenti körülmény alapján megállapítható, hogy a terhelt számára **nem volt biztosított a** hatékony védekezés és a megfelelő **jogi segítség lehetősége**. Mint ahogy a fent leírtak szerint a Bíróság az Artico kontra Olaszország ügyben kifejtette, a bűnügyi igazságszolgáltatásban eljáró hatóságok nem tehetők felelőssé a kirendelt ügyvéd hanyag magatartásáért vagy mulasztásaiért, ugyanakkor felelősek azért, hogy lépéseket tegyenek a terhelt számára biztosított jogok tényleges és hatékony érvényesítése érdekében. Jelen esetben megállapítható, hogy ez **nem megfelelő mértékben, illetve egyáltalán nem történt meg**.

Fentiek alapján megállapítható, hogy [REDACTED] **védelemhez való joga** egyrészt az egész eljárás során általánosságban **sérült** a védő távolléte okán, másrészt a védő távollétére történő figyelmeztetés és válaszok elmaradása esetén - az Alkotmánybíróság és a Bíróság iránymutatásainak nem megfelelően - felvett kihallgatási jegyzőkönyvekkel konkrét esetekben is sértette a nyomozó hatóság a terhelt védelemhez való jogát, így az ezen kihallgatási jegyzőkönyveket is bizonyítékként értékelő **ítélet** ennél fogva **jogszabályellenes és alapjogot sért**.

Fentiek alapján kérem a T. Alkotmánybíróságot, hogy alkotmányjogi panaszomnak helyt adni és a Kúria végzésének, valamint az azok alapjául szolgáló ítéletek alaptörvény-ellenességét megállapítani és az Abtv. 43. §-ának megfelelően azokat megsemmisíteni szíveskedjék.

Kijelentem, hogy az alkotmányjogi panasszal támadott bírósági ítélet végrehajtásának felfüggesztését nem kértük.

Szeged, 2019. szeptember 18.

Tisztelettel: [REDACTED]

[REDACTED]
I.r. vádlott
védő:

DR. TÁTRAI JÓZSEF
ügyvéd

[REDACTED]

Dr. Tátrai József ügyvéd

ÜGYVÉDI MEGHATALMAZÁS

Alulírott [REDACTED] meghatalmazom **Dr. Tátrai József ügyvédet**, hogy az emberölés bűntette miatt folyamatban volt eljárásban a Fővárosi Bíróság 14.B.21/2005/31. szám alatti, a Fővárosi Ítéltábla 5.Bf.879/2005/9. szám alatti ítéletével jogerős ítélete, valamint a Kúria Bfv.II.296/2019/4. szám alatti végzése ellen az **Alkotmánybíróság** előtt **alkotmányjogi panasz** benyújtása tárgyában az ügyvédi törvényben meghatározott jogkörrel eljárjon.

Szeged, 2019. szeptember 18.

[REDACTED]

A meghatalmazást elfogadom.

Szeged, 2019. szeptember 18.

DR. TÁTRAI JÓZSEF
ügyvéd

[REDACTED]

meghatalmazott